

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rea, sau trecut, poet,
 care va fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul în
 învesmântat tu străie de o, pînă la el,
 nemăsurătoare originalitate. Marele poet a spus
 unei dulci violente limbă, a făcut și a strecurat
 denșele ei surse, cu mîni - de sarie și brădi -
 reavă, și - fîcîrînd aceste esențe tari - a
 "preschimbă veniul" lor într-o mică strălucire
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, înimă și cu vorbe în - ca
dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe
 marinate și putine. At Argeș tărie - de
tărie frumusețe ale limbii - Argeș: le
 pătrunde și le cutreieră; în sfîrșit,
 înțelegînd - în suflul literei și pînă pe
Nejorul Moșterii - toată ciudata și hor, toată
 și blesteme!
 ' damur limbii popului - amato ca lacrima
Cosmăni și ca florice de colț fricant în caractere
stemi capetun - și frumusețe de în caractere și caractere
arceind și în lung și mîndre capole, de larg și profunde ecouri.

Dalta și mișcarea, plugarul și cocorul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, și cristă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ ^{cu} ~~precum~~ și îi răsare rugina
și — privesc și stăruie — îl
primăvesc și îl enkăvesc, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheți
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăcești ...

la aux. uaf, angrenandu-l o singura dala: (3)
fuzura se-a fast si stabilicit; alatur d'aux. a pron. ob.
Eu o vata de picuras la un dus o nicat; si pron. ufl.

Nu v-am scdit si nu v-am semnat
Ati in colbit m. drjiti de karina
Bine din zguri v-a pus si semnat [v-o]
Si de ogv v-ati pru cu. l'atna.

Aux. l. pron. refl. - Culoasa si acutul s-au stus o nigrit [s-au]
- Ca pleava o karina s-au dus si nicipit.

Aux. uaf: ma voi lua si duce departi
+ pron. ob

Kaf. cauz. + pron. uaf: Aba de o-nitales si d'as'
sa se traci o saltu [sa-o]
sau: sa si bunne si scalte [sa si]

chiar la distanta: Au ispravit inculdu d'au. si m. praput
Puhane 'ef. resp. vidual!

intexi - m. clari aceasta terditu. Raul. imbracti.
(subord) adecon mbrunsi pri cauti. o saam pnegartuigi,
subjctur sau chon camtr. nom. d'fo mare demsdale obil.

Al: } S-ar fi ales de d'ue, cava, Abame, cuig [daco aaf. fud.]
Puncta aka respita la rasni din incusabuo:
si do trufu celui ce, prut, de goumeste

Procedul si comb. cu nule d'olcane topro:

Si bouc cara grel panistulu, dar cum
foran au s-ar abate, redas de ou din' d'au? [daco n-au
fi d'as de ou]

Substntul astfel obtinut este remarcabil;

Fuzura de curvite, du grai saned o nenta;

Nu au, cercebute, fajpore curvite.

Statuere isi arata puterea ca conditi-
o a sava nopti e ca un zmeu ogot
Pe car framintandu l meste s' udrwal
La magetis pehanul, la-o junci, s' cioplit.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții
Căină cadaveră schimbare și și cădea pe căminul
și dacă ma s locuial, toată s stăruia,
și fii - a dona oasi, cu pred, rătăcit

Cp: tp: Si istorite - staga de unuac: so de covezi
Ma te m. fure similit, atomi: di nu ma veg.

Ip. (vcl): { Atunci aiata frauce si ingosita dnda,
Ma nestrupai altul no. Ta detine cunda.
Peculia de beqna expita di p. plouape
Fruje - u cubaneic de tzu - si si coze

Coment

atata respect de sensuri

Stratania - implicato de restul relatului logice,
si timpul s'allunzi de marta, ~~puteti deproceda~~
~~semnificati~~

Aceasi tend de face vidite sa cauti in natura
a unu vete uccedant cu mol obionuit propozitional

Est: ca o florie, anume nplanti
Mimile rade, care s-au deschis

Few. const. part. atesta amos preferinta:

- Si tu, straducutul cu palma gura si tace
- Atangati penta lu citara gubite
- Si ochi pling, dar plinge si; ma; adaci vrona
ca plinge mina - a corada offata, susonio.
- Sindeti flămânzi desalti si gra [voti, cel...]

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudective 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du raxent la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deterrunantel - atribut sau ablutiv
este supradit de deterrunantel tau.

- a) - Pan lectu la, de hambils moderni -
- hacha lei, rechis pe tru grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacema vorte si le a pinhet
Cao - o facean je nume si rasun

Intr. deterrun. si deterrunant de obicinis, osted si
o punctate scara, arie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. alejred., cap. pnu adobes:

Aveai otravo - u finu, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apunel sferumate.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru de facum, / ale zambile.

Putei te amabile de la ruy

Inutil de ope Intrauand x remanent consecutiv
angre intinabes, o advariate de hui co o puzel
sau deterrun, cov, rol gramatical:

Mulată petală și o gură al roșii, cum năvăle săie -
rupt din graul ce n'aream, și vite, și țigări
și fulgeri, și ~~și~~ frumuseți, un mărțur stăgion

Rupt din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile, în săvârșirea de ocazie, simțutul
lui Ștefi - pleoacă de br. În petală de opal -
fulgeri frumuseți, un mărțur stăgion.

de la Emanuel - ^{meu} în figura lui ca să se
al curmăli: "ce exprimă adevărat"
rimeai ^{h-a} kilumănt, ca Tudor Ștefi,
men'na stăvâră (a verbului poetic)

Să-mi fie verbul limbă
De flacără vastă ce dăstă,
Tăcând ca serpi, coră și limbă,
Cu mărțur meu ~~to~~ în feșă,
A pata ~~și~~ și limbă
Ce chipul ~~dar mi~~ și schimbă
Să stă în urma lui bălăg